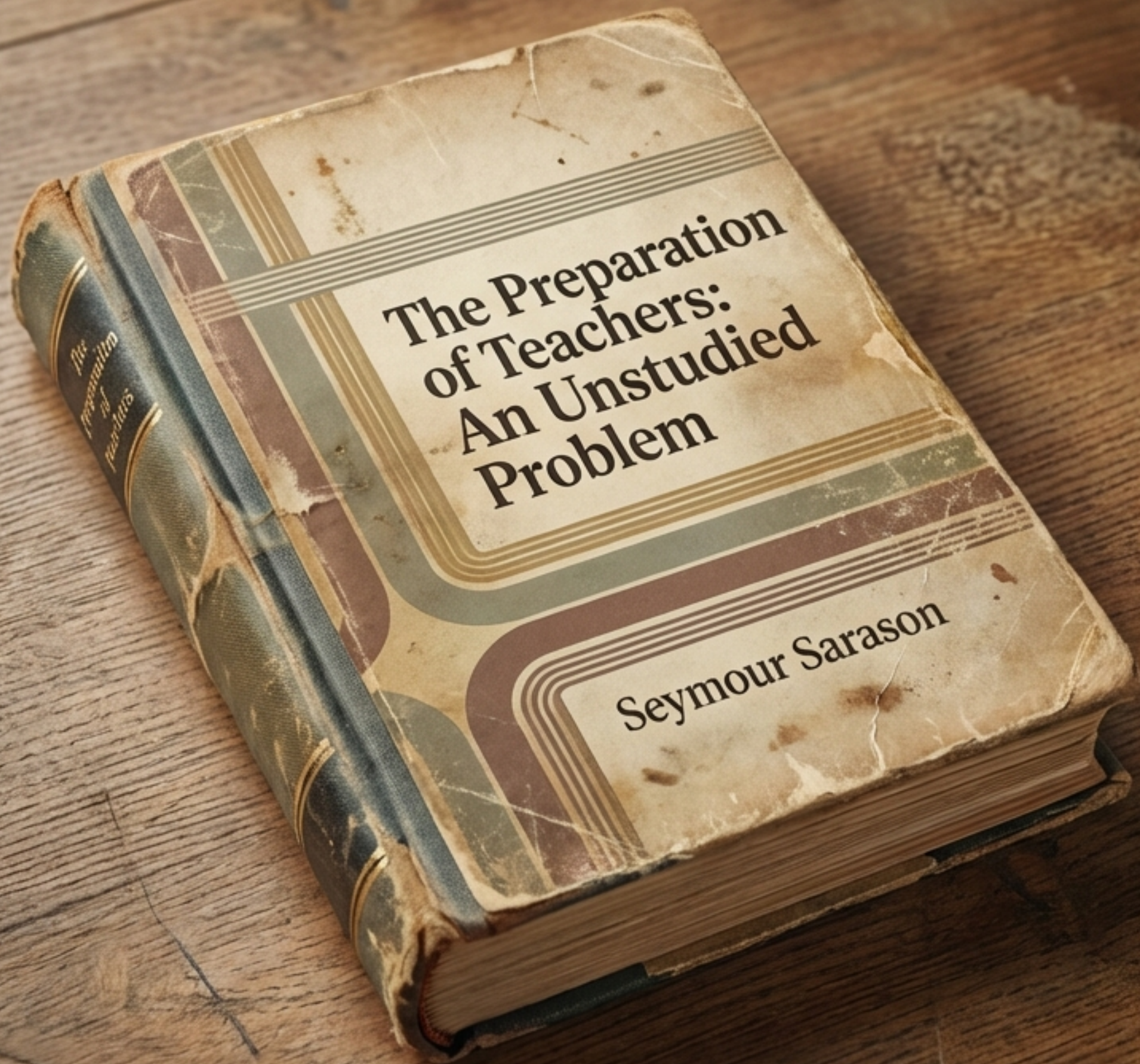

Izlazak iz 'pedagoškog vrtloga' 'pedagoškog vrtloga'

Zašto se reforme vrte u krug već 100 godina
i kako veštačka inteligencija nudi izlaz.

Analiza zasnovana na radovima: Seymour Sarason (1962), Ljuba Protić (1920)
i savremenim tehnološkim paradigmama.

**Odjek star 60 godina:
Dijagnoza koju smo ignorisali**

“The teacher is not prepared for the reality of the classroom.”

— Seymour Sarason, 1962.

Knjiga 'The Preparation of Teachers' prva je ukazala na 'neproučeni problem': fokusiramo se na tehnike i sadržaj, a zanemarujemo psihološku realnost učionice. 25 godina kasnije (1986), Sarason u revidiranom izdanju konstatuje: Ništa se nije promenilo. Podnaslov ostaje isti.

Srpski kontekst: Vek stagnacije (1920–2024)

Paralele između zapisa Ljube Protića i današnje situacije.

1920-te

Tržište udžbenika: Haos, nelojalna konkurencija i pritisak na roditelje.

Materijalni status: Potcenjivanje profesije i nedovoljne plate.

Sukob sa roditeljima: Međusobno optuživanje kuć i škole oko vaspitanja.

2024.

Tržište udžbenika: Haos, nelojalna konkurencija i pritisak na roditelje.

Materijalni status: Potcenjivanje profesije i nedovoljne plate.

Sukob sa roditeljima: Međusobno optuživanje kuće i škole oko vaspitanja.

Problemi se vraćaju pod novim imenima, ali suštinski ostaju isti.

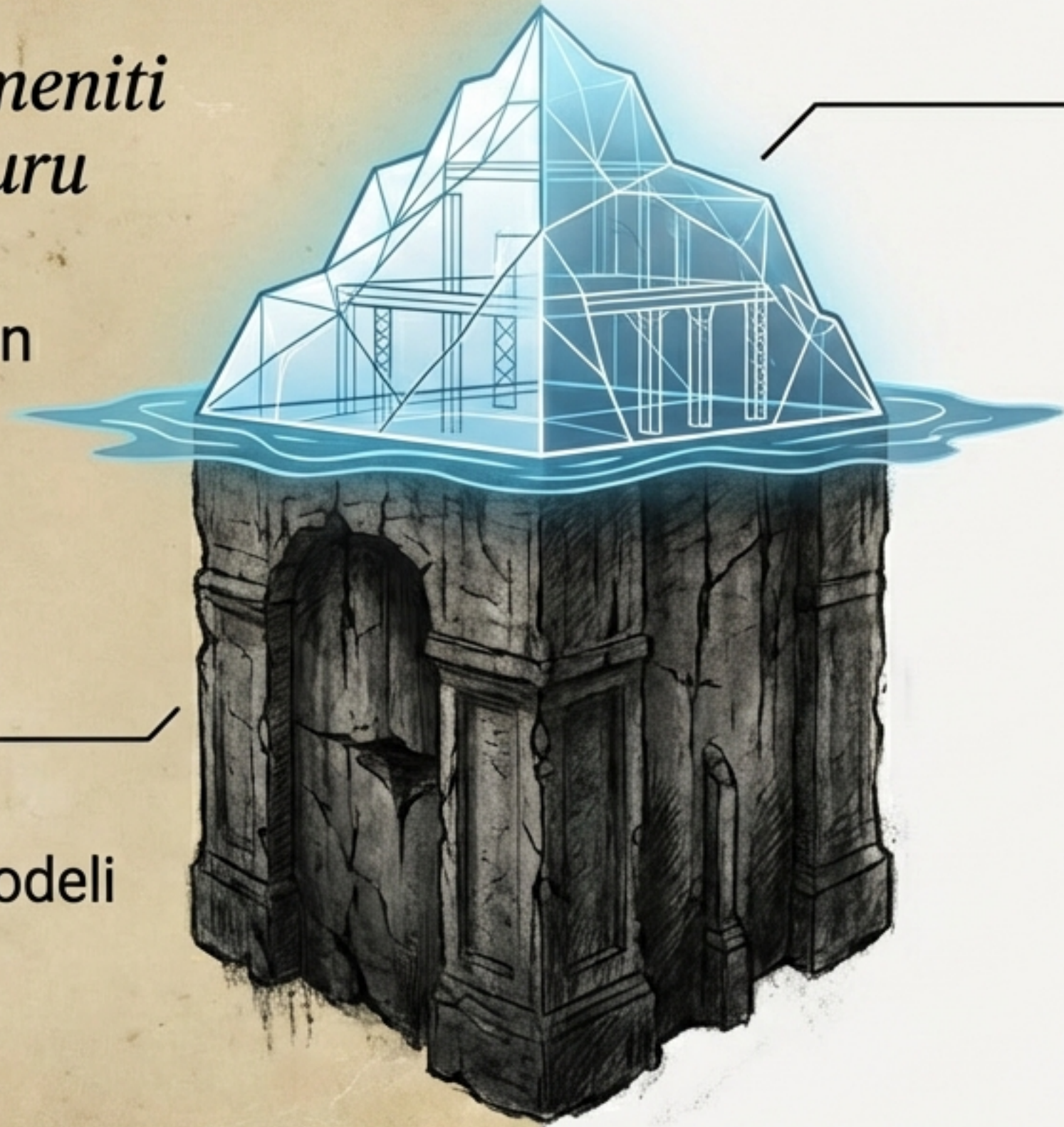
Zašto 'stojimo u mestu'? (Sadržaj vs. Kultura)

“Mnogo je lakše promeniti kurikulum nego kulturu škole.”

— Seymour Sarason

NEVIDLJIVO (Kultura):

- Psihološka izolacija
- Stari institucionalni modeli
- Otpor promenama

VIDLJIVO:

- Novi udžbenici
- Digitalizacija
- Standardi

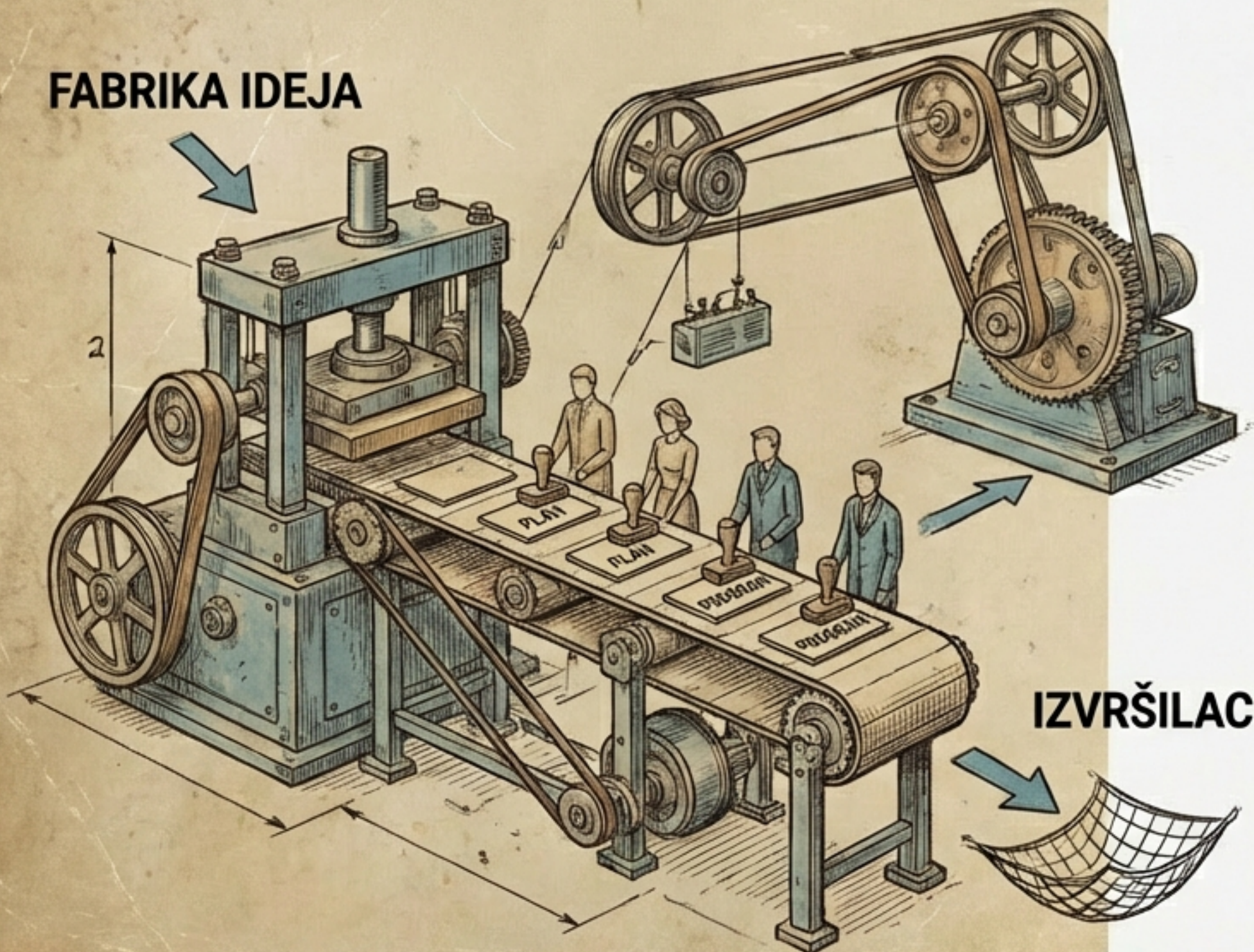
Fenomen 'Rise and Stall' (Michael Fullan):

Reforme počinju entuzijazmom, ali udaraju u zid birokratske inercije i kulturoloških struktura starih čitav vek.

Zamka 'Izvršioca'

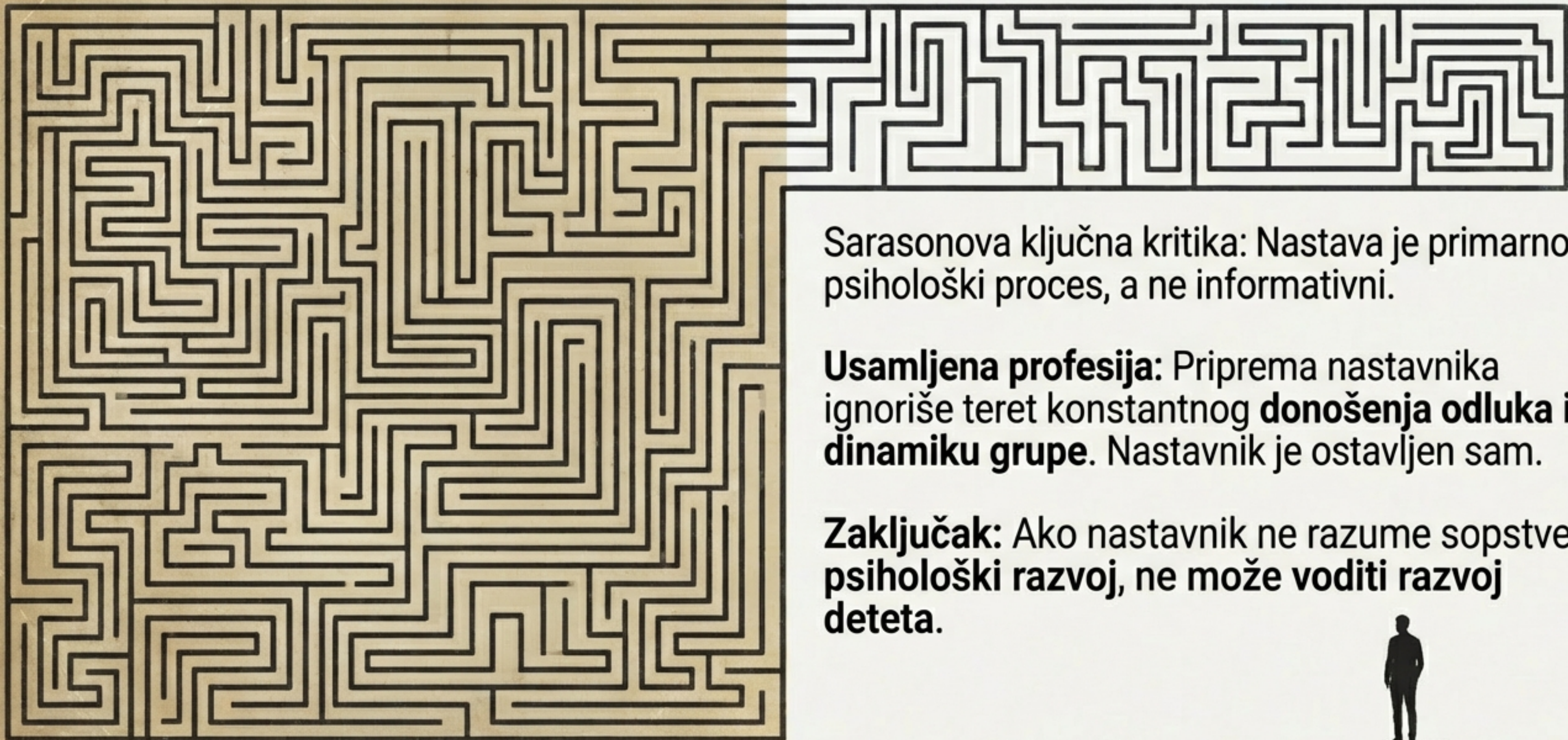
Od intelektualca do "poštara tuđih planova"

FABRIKA IDEJA

- **1. Mehanizacija uma:** Sistem obrazuje nastavnike kao tehničare čiji je zadatak da samo "isporuče" plan i program. Nastava se vidi kao transfer informacija.
- **2. Akademski vakuum:** Nastavnici se obrazuju daleko od realnosti. Fokus je na predmetu (istorija, matematika), a ne na procesu prenošenja znanja.
- **3. Šok realnosti:** Kada budu "bačeni" u sistem, nastavnici se vraćaju tradicionalnim, "sigurnim" metodama preživljavanja.

“Neproučeni problem”: Psihološka izolacija

Sarasonova ključna kritika: Nastava je primarno psihološki proces, a ne informativni.

Usamljena profesija: Priprema nastavnika ignoriše teret konstantnog **donošnja odluka i dinamiku grupe**. Nastavnik je ostavljen sam.

Zaključak: Ako nastavnik ne razume sopstveni psihološki razvoj, ne može voditi razvoj deteta.

Definicija 'Pedagoškog vrtloga'

Termin: Pedagoški vrtlog sivevremena (Grušanovič)

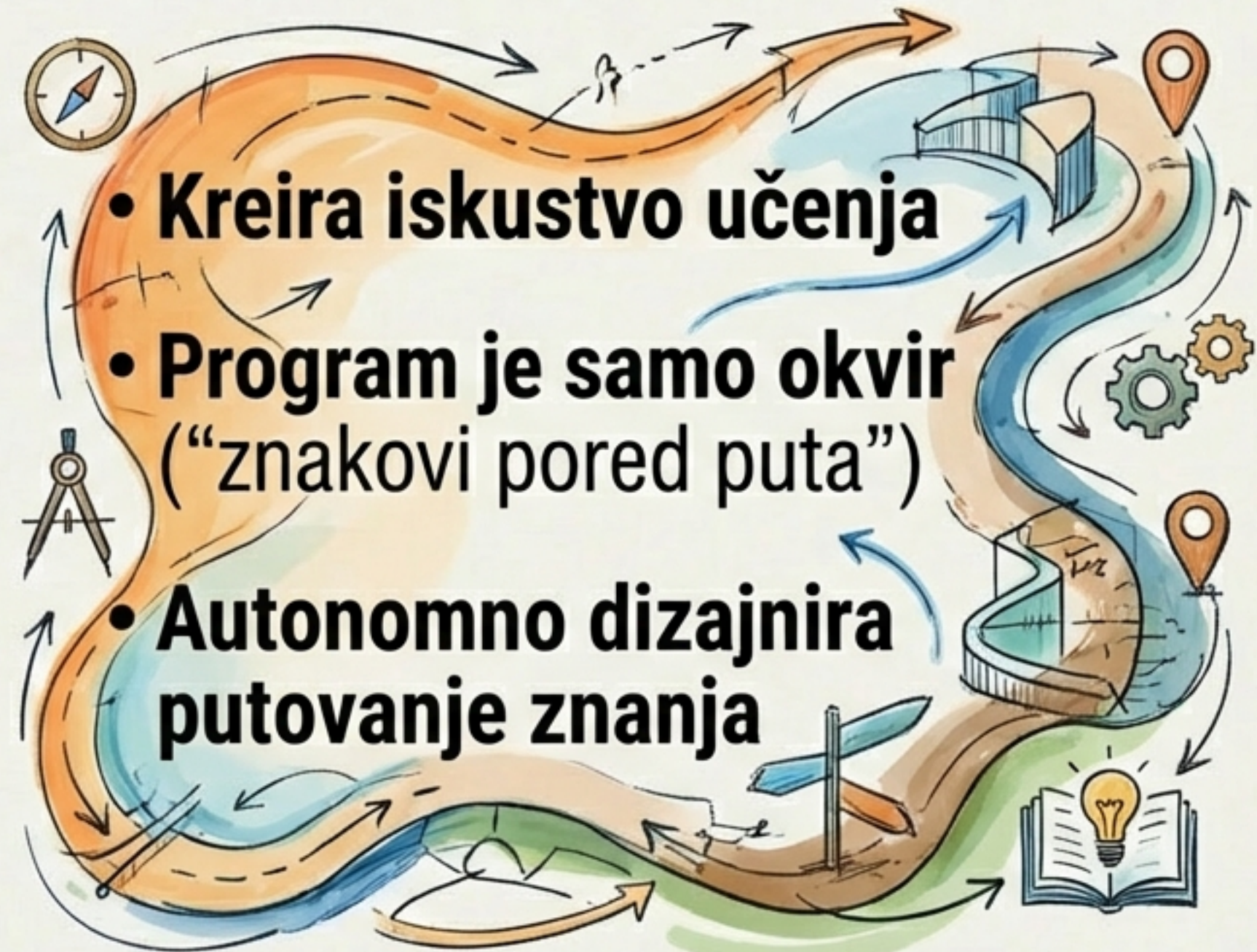
Definicija ludila: Raditi iste stvari (baviti se formom i zgradama) i očekivati **drugačije rezultate** (promenu suštine).

Izlazna strategija: Od Izvršioaca do Arhitekta

STARI MODEL (Izvršilac)

- Prenosi fiksni sadržaj
- Fokus na **reprodukciji činjenica**
- “Poštar” tuđih planova

NOVI MODEL (Arhitekta)

Uloga Veštačke Inteligencije: Veliki pokretač

AI nije samo novi alat; to je **poluga koja skida teret “izvršenja”**.

Šta se menja? AI preuzima transfer informacija, birokratiju i administraciju — upravo ono što je Sarason tvrdio da **oduzima energiju za bavljenje učenicom**.

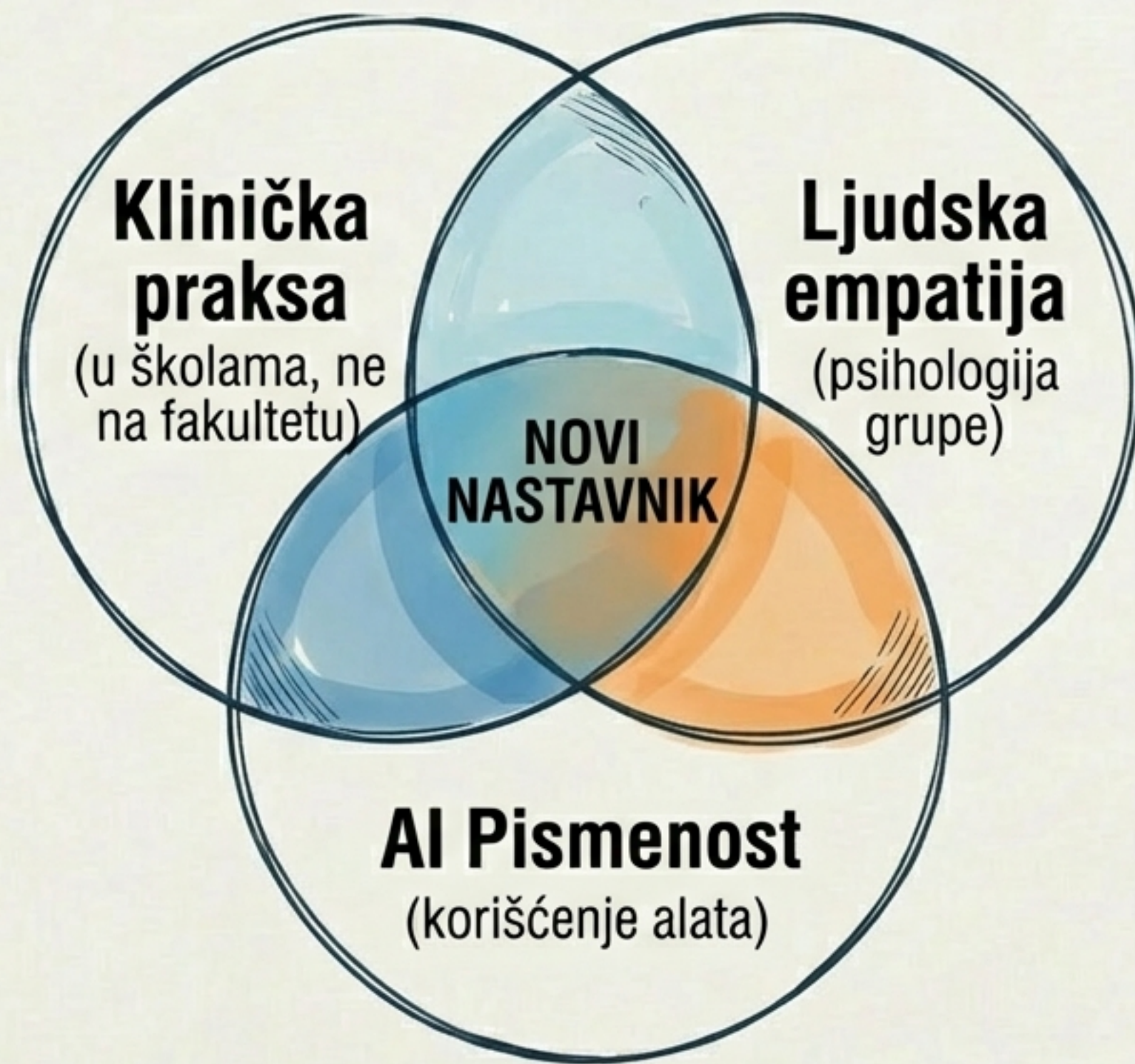

Rezultat: Ovo oslobađa nastavnika za ono što mašina ne može: psihološki rad, empatiju i mentorstvo.

Nova paradigma obuke: Hibridna inteligencija

Kraj akademskog vakuuma:

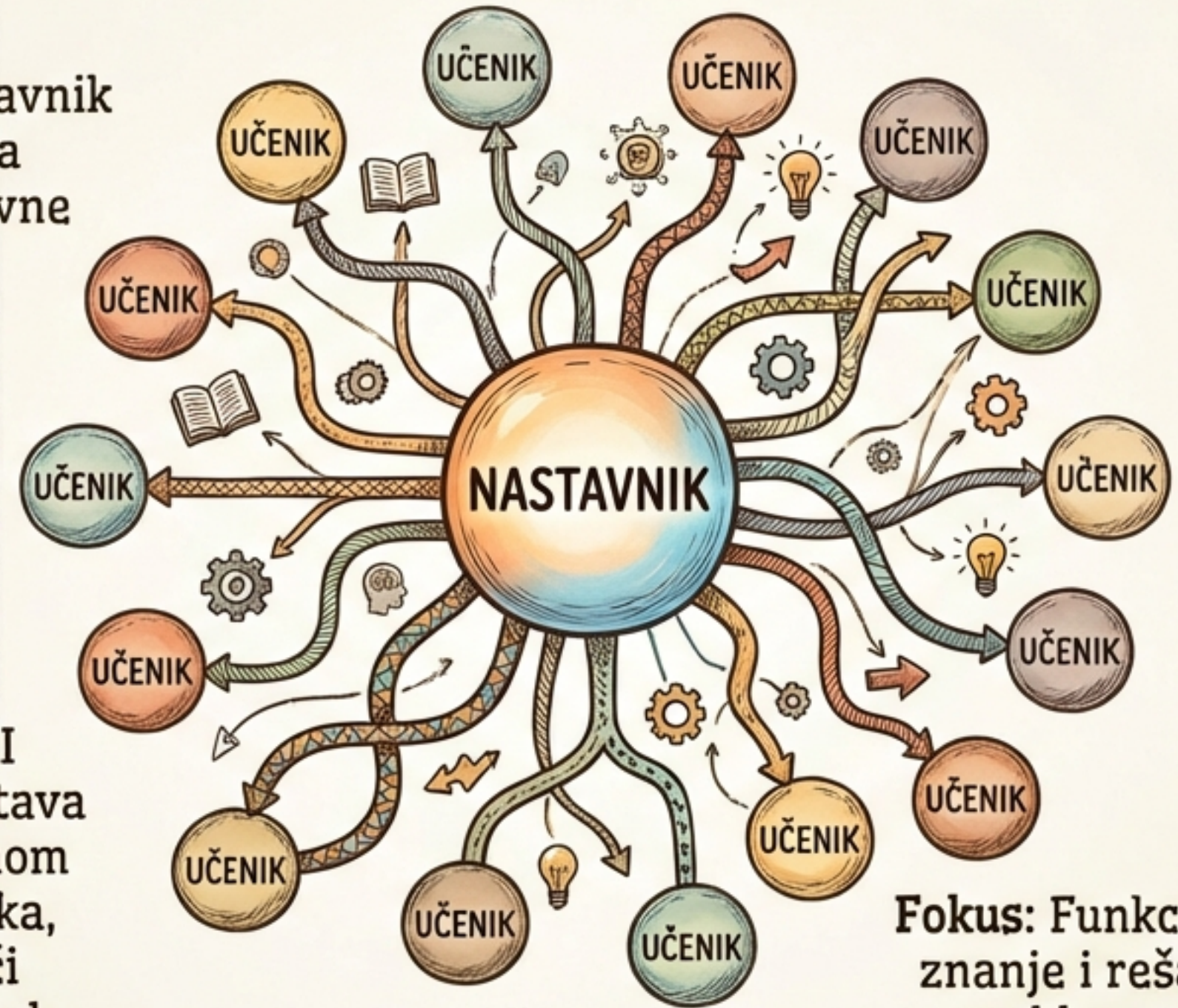
Umesto školovanja “naučnika”, školujemo **praktičare** za **realnost učionice** koji znaju da koriste AI za personalizaciju učenja, bez gubitka ljudske konekcije.

Nastavnik budućnosti: "Life Integrator"

Sinteza znanja: Nastavnik koristi tehnologiju da razbije model "masovne proizvodnje" u obrazovanju.

Personalizacija: AI omogućava da se nastava prilagodi individualnom tempu svakog učenika, učenika, rešavajući problem otpora i dosade.

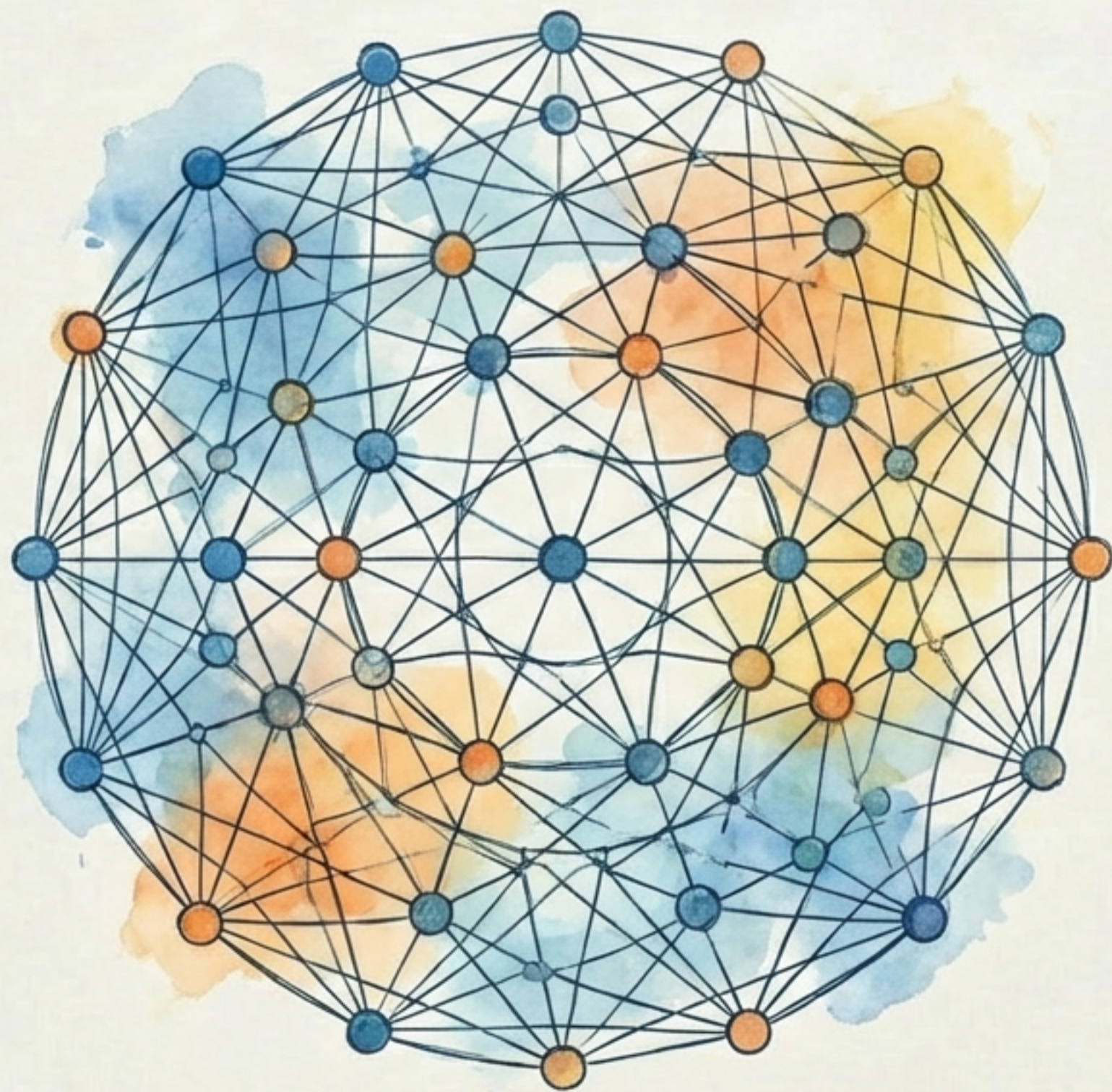

Fokus: Funkcionalno znanje i rešavanje problema, a ne memorisanje.

Prekidanje izolacije

Tehnologija i nova kultura škole rešavaju problem "usamljene profesije" o kojoj je pisao Sarason.

- **Kolektivna inteligencija:** Saradnja sa AI asistentima i kolegama u realnom vremenu.
- **Podeljena odgovornost:** Smanjuje se teret samostalnog donošenja odluka.
- **Organizacija koja uči:** Škola prestaje da bude birokratska struktura za održavanje statusa kvo.

3 Koraka za izlazak iz vrtloga

PROMENA ALATA

Korišćenje AI da se eliminiše administrativni teret i omogući stvarna personalizacija.

PROMENA ULOGE

Sa Izvršioca (poštara) na Arhitektu (dizajnera iskustva).

PROMENA FOKUSA

Sa Sadržaja (šta učimo) na Psihologiju (kako se razvijamo).

Vizija 2026. i dalje

“Nemojmo čitati Sarasona 2042. godine i ponovo klimati glavom.”

Cilj nije popraviti staru mašinu, već izgraditi novi ekosistem. Systemske promene su trome, ali neizbežne. Vreme je da nastavnik povрати svoju intelektualnu snagu i autonomiju.

Temelj za diskusiju o sistemskoj stagnaciji.